

SVOBODNA SLOVENIJA

ESLOVENIA LIBRE
Glasi Slovencev v Argentini

Leto LXXXIII | 21. februarja 2024 - Buenos Aires, Argentina | Št. 2

www.svobodnaslovenija.com.ar

Svobodna Slovenija

BOŽIČNICA | *Naš dom San Justo*

»Nebo odprto glej stoji,
Neskončni se na svet rodil,
prišel je v borne jasli k nam,
obljubo večno izpolnil sam.«

V ponedeljek, 25. decembra, na praznik rojstva Božjega Sina, so se člani Našega doma zbrali v sanjuški stolnici pri slovenski sv. maši, ki jo je daroval dušni pastir g. Franci Cukjati, Mešani pevski zbor San Justo je s prazničnim petjem sooblikoval Gospodov praznik.

Po končani sveti daritvi so si družine, prijatelji, mladi in otroci zaželeli doživeti božične praznike in se počasi odpravili proti Našem domu.

V glavni dvorani Doma je vse navzoče prajazno pozdravila Veronika Marinčič, v imenu Našega doma pa izrekel voščilo Maksi Malovrh. Po uvodnih besedah, je dvorana utihnula in prisluhnila božični skrivnosti. Luči na odru so razsvetile Sveto družino iz Betlehema pri jaslih v zimski noči.

Božjega Deteta sta varovala dva ljubezniva angelčka in spremljali so jih mali pastirčki. S pesmijo so nastopajoči častili Jezusa, ki se je učlovečil in prišel na svet, da bi nas odrešil.

Mladi so se približali k jaslicam in vanje položili iskrena preprosta darila.

Sveto družino je na našem odru posebila družina Tatjane Groznik in Marjana Godca z dojenčkom Tobijem.

Režijo je prevzel Toni Rovani. S prijetnim petjem je Mešani pevski zbor San Justo spremljal božično akademijo. Scenski prostor so pripravili možje in fantje Našega doma. Tehnično skrb je prevzela skupina Luč in zvok, ki redno skrbi za tehnične naprave.

Božične dobrote je blagoslovil bogoslovec Agustin Malovrh. Za okusni skupni zajtrk so poskrbele matere in žene Našega doma.

NDSJ

90 BOGATIH LET TONETA OBLAKA | *Naš dom San Justo*

V Našem domu vemo o mnogih zgodbah, ki so jih naši starši in stari starši pripovedovali o Sloveniji in vemo tudi za take zgodbe, ki so jih sami pisali v Argentini. V otroških letih nas je pripoved o nastanku in delovanju Našega doma zelo privlačila, uživali smo ob poslušanju in se kasneje tudi zanjeli. Radi smo poslušali, kako so se združili in zgradili prostore, pričeli s poukom, se zabavali s petjem in plesom, kako so tekmovali...

A zdaj, nekaj let kasneje, se zavedamo, kako dragoceno je, ko prav te zgodbe neposredno poslušamo od pravega korenjaka...

Bivši predsednik in dolgoletni član glavnega odbora Doma Tone Oblak je svetovalec na vseh področjih in zagon mnogih načrtov; tistih, ki smo jih že izpeljali in takih podvigov, ki si jih še želimo udejanjiti. Izdelal je prvi načrt za gradnjo prostorov Našega doma, že dolga leta skrbi za organizacijo in izvršitev dogodkov in slavnosti, za zamisel in pripravo scen pri (skoraj) vseh kulturnih prireditvah našega društva kakor tudi v širši slovenski skupnosti v Argentini. Ročno je izdelal oltar Brezjsanske Marije, ki je ustoličena tako v sanjuški stolnici kakor tudi v romarski cerkvi v San Nicolasu in v cerkvi Marije Pomočnice v Ramos Mejiji...

V lesorezu je izdelal grb Našega doma in Mladinski grb *Združeni v bodoči rod*, prav tako iz lesa. Presenetil je tudi Društvo

upokojencev "Slovenski kotiček" z novo umetnino, čudovito platno s pokrajino blejskega otoka, ki ima v ospredju par v gorenjski narodni noši.

V nedeljo, 31. decembra, se je sanjuška družina zbrala skupaj z dobrimi prijatelji širše slovenske skupnosti, da bi proslavili 90-letnico g. Toneta in se mu ob enem zahvalili za vse delo, pomoč, dobre besede, nasvete in veselje, ki jih je skozi vsa leta med nami vsem delil.

Pri sv. maši, ki jo je daroval g. Franci Cukjati, smo se Bogu zahvalili za življenje, pel je Mešani pevski zbor San Justo.

Po končani sveti daritvi smo se v lepem številu odpravili proti Našem domu, kjer smo sprejeli družino s veseljem in vsi skupaj praznovali.

V imenu Doma je pozdravil in voščil predsednik Marjan Godec. Zahvalil se mu je za njegovo sodelovanje v Domu, za nauke, ki smo jih prejeli ob tolikih razgovorih in za dobro voljo in veselje, ki ju je med nami delil! Zlasti se je predsednik Našega doma g. Tonetu zahvalil za močno prizadevanje pri ohranjanju slovenske kulture v Domu.

V imenu Zedinjene Slovenije je pozdravil predsednik inž. Jure Komar in mu podelil priznanje za neutrudljivo delo. Čestitkam in priznanju so se pridružili vsi aktivno delujoči odseki Našega doma.

Sledil je odlično pripravljen in postrežen zajtrk kakor tudi prijeten čas za pogovor; tudi g. Tone je priliko izkoristil in se približal k vsaki mizi, kjer je prejel čestitke in se hkrati z gosti fotografiral.

Pripravljeno je bilo tudi presenečenje. Pravzaprav dvojno presenečenje! Prvo je bilo prisrčno pripravljen videoposnetek, kjer je vsaka organizacija Našega doma iz srca g. Tonetu voščila vse najboljše! Naslednje presenečenje se je odvijalo na odru. Kar tri različne skupine so veselo zarajale zimzelene plese, ki so med nami postale prave uspešnice. Nastop se je zaključil s pesmijo pri kateri so sodelovali vnuki, sin in hčere g. Toneta, pridružili so se jim mladina, Balantičeva šola, Zveza slovenskih mater in žena, Mešani pevski zbor San Justo, folklorna skupina Mladika, društvo upokojencev ter mlade družine, ko so vsi skupaj zapeli pesem *Zgodba o prijateljstvu*. Za plese je poskrbel Jure Urbančič in petje je pripravila Andrejka Selan Vomberger.

Ne bi bilo pravega konca velikega praznovanja brez torte, svečk in napitnice! Veselo je v dvorani zadonelo *Kol'kor kapljic* ter vsi g. Tonetu nazdravili na mnoga srečna, zdrava leta. Naj mu dobri Bog povrne vse dobro, ki smo ga od g. Toneta prejeli.

NDSJ

ŠTIRI VESELE SOBOTE ...

Slovenski dom Carapachay

V slovenskem domu v Carapachayu smo se zelo potrudili, da bi bili zadnji tedni minulega leta čim bolj veseli. Najprej smo organizirali že tradicionalni Evropski večer, tokrat že XIII. po vrsti. To je bilo v soboto, 25. novembra. Prisotne so bile češka, poljska, bolgarska, litovska in španska folklorna skupina, za glasbo in ples je poskrbel naš prijatelj Albert Daisen; imeli smo pa tudi stojnice s hrano in pijačo. Dolgo v noč smo se zadržali in bili veseli, da je večer tako lepo uspel.

Po dolgih letih smo spet upeljali lepo slovensko navado: Miklavževanje. Svetnik je s spremstvom angelov in parkljev prišel v naš dom v Carapachay v soboto, 9. decembra zvečer. Prekrasno okrašen oder je pričaral pravo vzdušje. Darila so bila za otroke in tudi za odrasle. Lepo je bilo videti, kako so bili vsi srečni. Po odhodu svetnika smo se še zadržali na dvorišču doma kjer smo lahko kaj dobrega pojedli in poklepetali z znanci.

23. decembra je bil kuharski tečaj, kjer sta Andrejka Papež in Ani Klemen pokazali kako se pripravi potico in medenjake. Kuhinja doma je kar majhna postala za toliko udeleženk. Tudi nekaj fantov in mož je hotelo poskusiti, kako se to pripravi. Mladi in starejši so se z navdušenjem lotili dela.

30. decembra smo pa organizirali večerjo ob koncu leta s plesom. Za to sta poskrbela oče in sin, ki sta s harmonikama popestrila dejavnost. Ker je bil lep poletni večer smo praznovali kar na igrišču, seveda božično okrašene mu. Okusna večerja, praznično vzdušje, lepo vreme, vse to je pripomoglo, da smo se enkratno imeli. Proti koncu smo žrebali košaro dobrot, katero je zadel Kristjan Jan in jo z velikim veseljem odnesel domov.

Včasih je težko, saj manjka ljudi, ki bi prijeli za delo, vendar vztrajamo in smo optimisti. Hvala Bogu smo letos dobili kar precej novih članov, ki se zanimajo in skušajo, po svojih močeh, pomagati pri naših prireditvah.

Sedaj se pa že pripravljamo na vsakoletni "Pust po ta starem", ki bo v nedeljo, 11. februarja, pri nas v domu. Veseli bomo vašega obiska. Pridite. Lepo bo!

Slovenski dom Carapachay

SEMINAR ZA UČITELJE V SLOVENIJI 2024

(*Uradni naslov seminarja: Seminar za učitelje šol slovenščine in drugih predmetov v slovenščini iz čezoceanskih držav)

Seminar za učitelje, ki poučujejo slovenščino in druge predmete v slovenščini v čezoceanskih državah je potekal od 21. januarja do 27. januarja v Ljubljani, v City hotelu, kjer smo tudi prenočevali.

Udeleženci seminarja smo bili iz različnih držav in šol: spoznali smo druge učitelje slovenščine iz Argentine, Avstralije, Nove Zelandije, Urugvaja in Združenih Arabskih Emiratov. Največ nas je bilo iz Argentine, bodisi iz vrtca, osnovnih šol, srednješolskega tečaja ali ABC-ja. Tako, kakor raznoliki smo bili mi, so tudi bile naše potrebe: niso iste težave, ki jih mora premagati kdor poučuje otroke v Južni Ameriki, kakor tiste, ki jih mora premagati nekdo, ki uči odrasle v Oceaniji. Tudi cilje imamo zelo drugačne. Zato smo bili organizatorjem seminarja kar velik izziv, da je ta lahko bil koristen vsem 24. udeležencem. Kljub temu smo se veliko naučili od predavateljev, ki so vedno bili pozorni na naše potrebe.

Zanimivo: učitelji smo nekoč bili učenci, a sedaj vemo, da se učenje nikoli ne konča.

Predavanja so bila intenzivna, saj smo sedeli na učnih klopih zjutraj pred kosilom in hitro po kosilu pa do večerje. Predavatelji so nam izpostavili svoje izkušnje, vsak na svoj način,

a okrog iste teme: kako druge učiti slovenščino kot drugi ali tuji jezik. S tem namenom so nam predlagali razne strategije s katerimi motivirati naše učence, kako uporabiti knjige, delavne zvezke, igre, pesmi, slike, itd. Na primer, predavali so profesionalci iz portala Fran in Franček, RTV Slovenija ter Bralne značke. Dobili smo nove knjige in material s katerimi si lahko pomagamo. Odkrili smo, kako bolje izkoristimo gradivo, ki so ga uporabljali nekdanji učitelji že v prvih časih naših sobotnih šol in na prejšnjih seminarjih. Ponudili so nam, da tudi v bodoče ostanemo v stiku za pomoč in nasvete.

Pravzaprav nismo samo sedeli in poslušali: imeli smo čas, da se spoznamo. Med kosilom in večerjo je bilo veliko pogovora. Zvečer smo večkrat izkoristili prosti čas za sprehod in spoznavanje Ljubljane.

Kot del seminarja smo obiskali Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu, kjer smo imeli priložnost sodelovati pri intervjujih in govoriti z ministrom Matiejem Arčonom, ki nam je dejal:

“Vaše predano, prostovoljno delo nam je v navdih. Na uradu podpiramo dejavnost vseh vas, ki delate z dušo in v ohranjanje slovenskega jezika in kulture vlagate košček sebe”.

Sprejeli so nas tudi na Državnem zboru, kjer smo si ogledali še Parlament in spoznali malo več slovenske zgodovine.

Četrty dan seminarja so nas razdelili v dve skupini: učitelji mlajših ter odraslih učencev. Prvo skupino je vodila vzgojiteljica iz dvojezične slovensko-italijanske šole v zamejstvu v Italiji, Martina Šolc. Druga skupina pa je obiskala Škofijsko klasično gimnazijo v nekdanjih Škofovih zavodih in prisostvovala pouku.

Predzadnji dan smo potovali na avstrijsko Koroško, kjer so nas sprejeli v Mohorjevi dvojezični nemško-slovenski šoli in dvojezičnem vrtcu v Celovcu. Tam smo lahko doživeli v praksi vse, kar smo do tedaj pridobili.

Ob koncu, pri skupni refleksiji, smo izrazili poglede in čustva glede seminarja in se vsi strinjali, da je bil uspešen teden in koristen seminar za vsakega od nas.

Po zaključnem kosilu v Šestici smo se poslovili in vsak je nadaljeval s svojim potovanjem. Večji del udeležencev smo še nekaj dni ostali v Sloveniji, saj en teden ni nikoli zadosti, da bi si ogledali vso lepoto, ki jo ima naša druga domovina.

Iskreno se zahvaljujemo Uradu Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, Ministrstvu za vzgojo in izobraževanje ter Zavodu RS za šolstvo za možnost, ki so nam jo posredovali za ohranjanje in poučevanje slovenskega jezika. Ponosni smo na dar, ki smo ga prejeli od naših prednikov in na zupanje, ki dobimo učitelji in učiteljice, da ohranjamo to bogastvo.

Lučka Pregelj, Mora Čeč in Lucijana Vombergar.

Foto: Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

DOBRODOŠLI MED NAMI, G. ROBERT BREST!

V četrtek, 25. januarja, je med Slovence v Argentini spet prišel duhovnik g. Robert Brest. Prvo srečanje z njim je bilo kar tisti dan, pri sveti maši v slovenski cerkvi Marije Pomagaj. Sledila je majhna pogostitev in druženje.

Dobrodošli, gospod Robert, hvaliležni in veseli smo, da ste spet med nami!

Foto: Martin Križ

IN MEMORIAM | Marjan Loboda

Na praznik Marijinega brezmadežnega spočetja, 8. decembra, je k Očetu odšel Marjan Loboda.

Rojen je bil 28. novembra 1930 v Dolu pri Ljubljani. Prvih petnajst let je preživel v domovini, maja 1945 se je pa z mamo preko Ljubelja umaknil na Vetrinjsko polje. Sledila so leta taborišča, kjer je nadaljeval šolanje in se kmalu aktivno vključil v organizirano življenje.

Kot večina beguncev je prve dni po prihodu v Argentino l. 1949 preživel v hotelu Inmigrantes in kmalu začel delati: najprej kot zidarski pomočnik, nato v tekstilni tovarni.

Vključil se je v življenje nastajajoče slovenske skupnosti.

Bil je eden od ustanoviteljev zadruga Sloga, kasneje tudi njen upravnik. Bil je pobudnik gospodarskega sejma "ExpoSlov", ki je v svojih dveh izvodih združil slovenske podjetnike, trgovce in profesionalce ter domačim in tujim obiskovalcem prikazal uspehe slovenskega dela v novi domovini.

Vedno ga je zanimalo, da bi bili Slovenci v skupnosti povezani med seboj. Zato se mu je porodila zamisel o potrebi izdaje slovenskega telefonskega imenika. Brez pripomočka elektronskih sredstev je osebno zbiral podatke telefonskih števil posameznikov in kasneje dodal še trgovski del. Trdil je, da si moramo Slovenci med seboj pomagati, zato je knjižica nosila geslo "Svoji k svojim".

Po osamosvojitvi Republike Slovenije je skupaj s podjetnikom Hermanom Zupanom sprožil idejo o Slovenski-Latinsko-ameriški trgovski zbornici. Z velikim trudom in vztrajnostjo je delal in pomagal, da se je zbornica končno ustanovila.

Od vsega začetka se je vključil v razne organizacije, ki so se ustanovljale s ciljem, da se slovenska skupnost ohrani na gostoljubnih a tujih argentinskih tleh, kot priča velike

krivice, ki se je zgodila rojakom, ko so morali zaradi političnih in verskih razmer bežati iz rodne domovine in tam zapustiti svojce. Veliko jih je bilo brez sodbe kruto pobitih in zmetanih v skupna grobišča.

Navezal je stik s č.g. Ladom Lenčkom, ki je zbiral mlade dekleta in fante in jih navduševal za delo in pomoč slovenskim misijonarjem po svetu. Gospod Lenček mu je bil od vsega začetka v veliko oporo, občudoval je njegovo energijo in neutrudljivo voljo do dela. Vedno mu je znal pametno svetovati in ga usmerjati na življenjski poti. Dolga leta je bil eden od organizatorjev misijonskih tombol, čigar cilj je bilo zbiranje sredstev za pomoč slovenskim misijonarjem raztresenim po svetu.

Kot mlad fant se je zaljubil in poročil z Albinco Žonta. V srečnem zakonu se jima je rodilo šest otrok, po letih pa še dvajset vnukov in dva pravnuka.

Ko se je naselil z družino v mestu Ramos Mejía je začel redno zahajati v Slomškov dom, pomagal je pri gradnji, vključil se je v šolski odbor in dolgo let poučeval zgodovino v višjih razredih Slomškove šole. Kasneje je sprejel razne odgovornosti v glavnem odboru, kjer je bil dvakrat izvoljen za predsednika Doma.

Sodeloval je pri ustanavljanju zavetišča "Rožmanov dom" in bil tudi tam dolgoletni odbornik in dobrotnik.

Na vabilo pok. Miloša Stareta je vstopil v Narodni odbor za Slovenijo ter skozi več let organiziral slovesno praznovanje 29. oktobra; s tem je dokazal, da si je vedno prizadeval za samostojnost svoje drage Slovenije.

Tedanji predsednik krovnega društva Zedinjena Slovenija Božo Stariha ga je spodbudil, da je sprejel mesto predsednika te organizacije, ki ga je ponosno vodil skozi dva mandata, potem pa v njem sodeloval več let kot odbornik.

Na vabilo dr. Marka Kremžarja, takratnega ravnatelja Srednješolskega tečaja Marka Bajuka, je sprejel mesto profesorja zgodovine, kjer je učil dolga leta. Tako kot v osnovni šoli je tudi spremljal abituriente na šolska potovanja v Tandil, Bariloche in v Slovenijo.

Navezal je stike s koroškimi Slovenci in spodbujal slovensko skupnost v Argentini za vzpostavitev ožjih stikov s tamkajšnjimi narodnjaki.

Po padcu komunističnega režima in osamosvojitvi njegove drage Slovenije se je aktivno zavzel pri delu za priznanje nove države v svetovnem krogu.

Vključil se je v Slovensko krščansko demokratsko stranko - SKD, kasneje Nova Slovenija. Vstopil je tudi v organizacijo Slovencev po svetu - Slovenski Svetovni kongres - in bil večkrat izvoljen za delegata in predstavnika na vsakoletnih taborih.

Bil je odličan govornik in zato tudi večkrat naprošen, da je sodeloval pri obletnicah domov, domobranskih proslavah in slovenskih dnevih. Odločno je skozi dolga leta zagovarjal neodvisnost domovine Slovenije in obsodil brezbožni komunizem. Veliko je bral, marsikateri obiskovalec iz Evrope in Amerike je občudoval njegovo knjižnico. Izredno rad je tudi poslušal raznovrstno glasbo.

V času, ko je bil drugič predsednik Zedinjene Slovenije je leta 1998 dal zamisel in pobudo, da je dr. Jože Rant s sodelavci spisal "Zbornik dela v ljubezni in zvestobi", kjer je opisana zgodovina slovenskih domov in organizacij, ob petdeseti obletnici društva. Orjaško delo!

S prijateljem in pisateljem Jožetom Rantom je sodeloval tudi pri spisu in tisku knjige "Slovenski eksodus" - zbornik, ki priča o zgodovini in tragediji slovenskih po[1]vojnih beguncev v slovenščini, španščini in angleščini. Knjiga je bila razposlana po vsem svetu.

Dolga leta je tudi redno obiskoval predavanja priznanega filozofa dr. Milana Komarja. Veliko predavanj je snemal in jih potem pretipkal, da bi ostala dokumentirana. Do zadnjega je bil tudi v zvezi s pisateljem in dobrim prijateljem Zorkom Simčičem, ki se je pred leti preselil v Slovenijo.

Z nesebičnim delom, ki ga je opravljal v skupnosti je bodril sinove in vnuke, da posnemajo njegov zgled. Vedno jim je pravil, da smo žive priče o tem, koliko je slovenski narod trpel zaradi komunizma in imamo dolžnost, da s tem, da ohranjamo naše korenine, počastimo naše žrtve in junake. Večkrat je omenjal rek "Čast dajemo, pravico zahtevamo".

Ob vsem delu je pa vedno našel čas, da je držal skupaj veliko družino, rad se je družil z domačimi in z veseljem sprejel obiske iz Evrope, Amerike ali celo iz oddaljenih misijonov.

Do zadnjega, dokler mu je zdravje dopuščalo, je sledil dogodkom v skupnosti in držal stike z znanji in prijatelji, tukaj in po svetu.

Bog naj mu bo dober plačnik!

Društvo Zedinjena Slovenija

OkrOgle OBLETNICE | *Velika ČRNA MAŠA za pobite Slovence (1949)*

Pred 75 leti je v Argentini izšla prva leposlovna knjiga slovenske povojne emigracije: lirsko-epska pesnitev Tineta Debeljaka »Velika črna maša za pobite Slovence«. Knjiga je izšla v založbi Svobodne Slovenije leta 1949. V 3500 verzih pesniško opisuje grozo povojnih pobojev, hkrati pa izraža hrepenenje po spravi med brati. Opremljena je z lesorezi slikarke Bare Remec.

Tine Debeljak (pod psevdonimom Jeremija Kalin) je zamislil svojo Črno mašo že leta 1946 in je prve speve – Molitev v zakristiji – objavil v serviglianskem listu »Svet in dom«. V uvodu knjige založnik razloži, da se je v naslednjih letih pesnitev razrasla v veliko slavnostno črno mašo vsega slovenskega begunskega občestva za mrtve in žive. »Zamislil si je svojo daritev in prošnjo, ki jo opravlja v imenu vseh Slovencev v majhni taboriščni kapelici pred Brezjansko Marijo. V tem občutku leta 1946 je pesnik zapel svojo črno mašo: zdaj je mašnik pred oltarjem, zdaj zopet organist za orglami in cerkvi, ki v sveto opravilo za naše rajne in žive igra na vse registre svojo žalost, svoj chopinovski privid revolucije, muke živih doma in v svetu, in svojo vero v žrtve teh pobitih Slovencev za novo dobo slovenske zgodovine, ki bo grajena na njihovih kosteh. V tem občutku se je razvnel v kantate, oratorije in v himne ter je iz zgodopisca umorov, trpljenja živih doma in brezdomstva v begunstvu prešel naravnost

v triumfalno simfonijo bodoče njihove slave v hvaležni Domovini, in v zvonjenje Aleluje!«

Pesnitev se ne drži v strogem pomenu besede liturgične črne maše. Po uvodu in pripravi v zakristiji se maša začne s psalmom Asperges me, vključuje Credo in se zaključuje s Tedeumom in Alelujo.

Ob izidu knjige je Svobodna Slovenija poročala: »Pesnitev Jeremije Kalina je največja slovenska pesnitev, kar jih poznamo, saj obsega sto in sto in tisoč verzov. Samo "Dies Irae" in "Requiescant" skupaj sta dokaj daljša kot Prešernov "Krst pri Savici". Je morda to tisti mogočni ep, o katerem sanja že desetletja slovenska umetnost? Je svojevrstna leposlovna stvaritev, kakršne Slovenci do zdaj sploh nismo poznali. Je edinstvena, saj bi vsakršno nje posnemanje zdaj ali v bodočnosti predstavljalo le golo parafrazo brez zametka izvornosti.

"Črna Maša" je hkrati tudi dramski misterij. Skrivnost dramskega čara ja v nji tako spontana, tako baročno bogata, da naravnost kriči po uprizoritvah na odru. Bralec dostikrat obstane pred vprašanjem: ali bere dramo, ali samo pesniško veledelo. Nje zgradba je podoba klasičnega grškega misterija. Več! V nekaterih delih (Vstop) je dramski značaj pesnitve celo določeno nakazan z uvajanjem prvega, drugega in tretjega igralca, ki jih predstavljajo mašnik in oba strežnika. Ima točno začrtan dramski zametek, zaplet, višek, razsnovo in sklepni akord.

Pa je "Črna Maša" tudi simfonična pesnitev, saj jo je pesnik že v svoji zamisli zastavil kot organist, ki sedi pred mogočnimi orglami in s svojimi, dostikrat naravnost fantastičnimi kompozicijami odgovarja strogemu, ubranemu liturgičnemu ritmu pravega cerkvenega "Requiem" pred oltarjem. Vse prepestre glasbene forme, vse dinamične ekspresije objame pesnitev: govori v andante, prehaja v largo, proži se v vivace, opisuje v adagio, povzame v maestoso, se sprevrže celo v polifoni koral, kjer pojeta instrument in človeški glas hkrati... Kot po svoji dramski bogatiji

kliče dramaturga in režiserja k uprizoritvi, tako po svoji glasbeni barvitosti vabi komponista, da jo uglasbi v naš narodni oratorij, kantato, morda celo — opero! Slovenskemu človeku naših in prihodnjih dni pa predstavlja pravi zgodovinski dokument. In morda je prav v tem nje največja, naravnost neprecenljiva vrednost.«

Knjigi dajejo posebno vrednost lesorezi in linorezi akademske slikarke Bare Remec (v knjigi pod psevdonimom K. Mirtič). Več kot 20 črno-belih mojstrov in dopolnjuje pesnikove besede.

12. junija 1949 se je na spominski proslavi vseh slovenskih žrtev druge svetovne vojne Društva Slovencev uprizorila Velika črna maša, ki je ta dan za to spominsko proslavo tudi knjižno izšla. Bara Remec je za scenografijo pripravila petmetrsko visoko cerkveno okno. Vsi nastopajoči lektorji so nastopili z novo knjigo v roki. Režiser Petrič je tekst priredil, da so vsi deli prišli do veljave. Vso predstavo je povezal z melodijo Verdijevega Requiem.

V začetku Velike črne maše za pobite Slovence je Tine Debeljak napisal:

»TO DARITEV IN PROŠNJO PRINAŠAM K TEBI, O GOSPOD. SPREJMI JO ZA DUŠE, KI SE JIH SPOMINJAM PRI TEM BRANJU IN KATERIH IMENA VPISUJEM NA TO STRAN KOT NA SPOMENIK, KI GA NIMAJO NA GROBU V DOMOVINI.«

Sledijo naslednja poglavja:

- Uvod: VELIKI TEDEN
- Priprava v zakristiji: DE PROFUNDIS – IZ GLOBČINE
- Vetrinjski psalm pred katafalkom: ASPERGES ME HYSOPO – POŠKROPI ME S HISOPOM
- Črna Maša – Missa pro defunctis
  - IN NOMINE PATRIS ET FILII ET SPIRITUS SANCTI. AMEN.
  - DIES IRAE, DIES ILLA
  - IN TEMPORE ILLO - SCRIPSIT SANCTUS JOANNES

- SEQUENTIA – SANCTI EVANGELII MATTHEI
- CREDO IN UNUM DEUM!
- SUSCIPIAT DOMINE HANC IMMACULATAM HOSTIAM
- SANCTUS, SANCTUS, SANCTUS, DEUS SABBATH!
- TE IGITUR PATER CLEMENTISSIME
- PATER NOSTER
- AGNUS DEI QUI TOLLIS PECCATA – MISERERE ME!
- REQUIESCANT IN PACE!
- Pomašna molitev v zakristiji: LAUDATE DOMINUM – HVALITE GOSPODA

Velika črna maša za pobite Slovence je poleg prve izdaje v založbi Svobodne Slovenije leta 1949 izšla tudi v Sloveniji leta 1990 v založbi SZS Karantanija in leta 2015 v založbi Družine.

V prihodnjih številkah bomo - kot skromno priznanje dr. Debeljaku in v spomin žrtvam vojne in komunistične revolucije - objavljali del Velike črne maše.

Pripravil: **Jože Jan**

Viri: Svobodna Slovenija, Koledar Svobodne Slovenije, Velika črna maša za pobite Slovence (Jeremija Kalin), Družina, Wikipedia

ODTISI | *Predstavitev dnevnika dr. Julija Savellija*

V torek, 6. februarja, je v prostorih galerije Družina bila predstavljena knjiga 1945: Dnevnik mojega križevega pota. To je njegov dnevnik, ki ga je pisal v ljubljanskih gestapovskih zaporih med 12. januarjem in 10. aprilom 1945. Po kratkem premoru pa nadaljuje 6. maja, ko stopi na pot begunstva, zaključuje pa 6. julija 1945 v begunskem taborišču Monigo. Iz njegovega peresa so dodana še pisma, ki jih je pošiljal svoji družinici v Ljubljano do meseca septembra in kasnejše pismo, ki ga je naslovil svojim vnukom.

Spremno besedo sta napisali dr. Tamara Griesser Pečar in Petra Grabrovec. Dr. Griesser Pečar je orisala protiokupatorsko delovanje slovenskega demokratičnega tabora. Dr. Julij Savelli je namreč bil globoko vpet v podtalno delovanje Slovenske legije, zaradi česar ga je Gestapo zaprl. Petra Grabrovec pa je orisala Savellijevo življenjsko pot iz glasbenega zornega kota v predvojnem času, predvsem kot člana Akademskoga pevskega zbor (tedaj moškega) z dirigentom Francetom Maroltom, v času begunstva z Emigrantskim pevskim zborom Slovenija ter v izseljenstvu s Slovenskim pevskim zborom Gallus. (Vsekakor je delovanje dr.

Julija Savellija v slovenski skupnosti v Buenos Airesu veliko obširnejše in ne zajema le glasbenega dogajanja). Večer je prijetno uokvirjal David Ahačič. Med prisotnimi sta bili obe avtorjevi hčeri, Anka in Alenka, vnuka, pravnikinja in tudi nekaj Argentinec.

Dnevniki imajo svojo moč, ker so napisani »v živo« (čeprav so lahko v prepisih malenkostno popravljeni) in orišejo občutke, okoliščine in podrobnosti, ki v drugačnem pričevanju ne pridejo do površja. Ker je tako v gestapovskem zaporu kot na begunski poti bil ločen od žene in hčerkic, je praktično v vsakem zapisu zaznati izliv čustvene navezanosti na dom in domače zaradi prisiljene ločitve. Tudi v trenutkih, ko veselje preplavi dušo, zaveje misel: Ko bi bili oni tu ...

Po drugi strani pa dnevnik osvetli vsakodnevno doživljanje splošnega dogajanja, naj bo zaporniškega, predvsem pa begunskega, taboriščnega. Čeprav je ta krajši, je pa bogatejši v dogodkih, ker se je odvijalo v prostosti, v družbi mnogih prijateljev in znancev, z obiskom bližnjih mest, pa iskanjem kje bi se dobilo/kupilo kaj hrane ali priboljška. V tem mi je padlo v oči, kako v različnih dnevnikih (npr. tudi naše mame), zapišejo, koliko lir so morali odšteti za kilogram češenj, za štručko kruha, za liter vina. Cene, ki jih ni mogoče primerjati z današnjimi; vsekakor si lahko mislimo, da je bilo za njih drago.

Ureditev knjige si vsak lahko zamisli drugače, jo pokritizira, vendar je glavno pri izdaji takega

dela sama izdaja, torej kaj vsebuje. Ta izdaja ima več vidikov, ki jih je treba upoštevati.

Prvi je ta, da osvetljuje dejstvo, da je bil nekdo zaprt zaradi tega, ker je deloval proti okupatorju, proti nacistom, ki so okupirali Slovence. Zaprt v zaporih Gestapa v Ljubljani in ni bil preposlan v Dachau ali v drugo koncentracijsko taborišče le zato, ker se je bližal konec vojne. Zaprt pa – kot rečeno – ker je podtalno zbiral informacije o okupatorju in jih preko mreže Slovenske legije pošiljal zaveznikom. To je pomembno, ker še sami nismo zadosti ozaveščeni, da je bil demokratični tabor v Sloveniji najprej osnovan v borbo proti okupatorju. Šele potem, ko je Hitler napadel Rusijo in s tem podrl pakt Molotov-Ribbentrop, so si levičarji pod vodstvom komunistov začeli polniti usta z borbo proti okupatorju, pri tem pa predvsem uničevali in morili vse, ki niso bili za njihovo Osvobodilno fronto. Z začetkom tega preobrata, z začetkom komunistične revolucije v Sloveniji, je Slovenska legija morala delovati na dveh frontah: proti okupatorjem in proti partizanom/komunistom.

Drugi vidik je, kako je prišlo do izdaje teh spominov. Kot smo večkrat že brali na straneh našega lista, je marsikdo od naših prednikov prinesel, sestavil in zapisal v Argentini misli ali dogodke, ki pa iz previdnosti ali iz pomanjkanja sredstev niso zagledali luč sveta. Material je ostal v rokopisu, prepisan na stroj v zadnjem delu predala kake omare in pozabljen. Šele ob posmrtnem pospravljanju pokojnikovih reči jih njegovi domači najdejo – pa ne vedo, kaj bi z njimi. Tako je bilo tudi pri dr. Savelliju. Njegov

1945:
Dnevnik
mojega
križevega pota

vnuk inž. Marko Gaser je sprevidel, da to ni za v koš ampak je ves material uredil, digitaliziral in poskrbel, da je prišlo v prave roke. Predal ga je Študijskemu centru za narodno spravo, ki je z založbo Družina vse to izdal in založil. S tem je posredoval možnost, da zgodovinarji razširijo svoj zorni kot in bistveno izboljšajo svoj opis in razlago o tem, kaj in kako so se odvijali dogodki v tistem času.

Prav to je še posebej poudarila dr. Tamara Griesser Pečar v svoji zadnji intervenciji večera: naj se ne uničujejo zapiski, ki bi jih našli med zapuščino naših starejših, ampak se jih posreduje usposobljenim znanstvenikom, da jih ovrednotijo in predajo našim naslednikom. Tudi s to odločitvijo se lahko piše zgodovina, svetlejša in čistejša zgodovina, kot nam jo nekateri hočejo zabetonirati.

GB

“ ZA RAZMISLEK IN NASMEH ”

“En dober pregovor na dan, prežene slabo voljo stran”

PREGOVORI IN CITATI

GOST

V Ljubljani se je med 28. decembrom 2023 in 1. januarjem letošnjega leta vršilo 46. Evropsko srečanje mladih. Dogodek je v sodelovanju s krščanskimi cerkvami pripravila skupnost taizéjskih bratov iz Francije.

Ljubljana je sprejela 5.000 mladih romarjev, ki so prišli iz 48 različnih držav. Največ je bilo Poljakov, sicer pa so prišli iz raznolikih držav, vse od Vietnama, Japonske, Brazilije, 50 mladih kristjanov je prišlo celo iz Egipta.

Romarji se niso nastanili po hotelih: več kot 2000 družin iz 48 župnij iz Ljubljane in okolice je odprlo svoja vrata in srca in mlade sprejela medse. Brat Matthew, prior taizéjske skupnosti, je o gostoljubnosti Slovencev izrazil: »Pozitivno nas je presenetilo, s kakšnim gostoljubjem smo bili sprejeti, to res lahko

začutimo preko vsega, kar smo doživeli. Vidi se, da je ta gostoljubnost del slovenske kulture in slovenskega bitja.«

Srečanja so potekala na domačih župnijah in v središču Ljubljane, glavni shodi so potekali v Dvorani Stožice. Organizatorji so pripravili več kot 25 delavnic s področja kulture, duhovnosti in družbe (med drugimi so bile delavnice o nasilju, zborovskem petju, umetni inteligenci in čebelarstvu).

Na večernih srečanjih v Dvorani Stožice se je zbralo več kot 8.000 mladih. Prisotni so bili tudi skoraj vsi slovenski škofje. Predsednik Slovenske škofovske konference in novomeški škof msgr. Andrej Saje je za Radio Ognjišče izjavil: »Bilo je izjemno močno občutje skupnosti. Zelo veliko se nas je zbralo. Bili so mladi iz različnih delov Evrope, iz različnih verskih skupnosti, krščanskih veroizpovedi, verjetno tudi kakšni, ki niso bili kristjani. To

je znamenje upanja za svet, v katerem živimo, da je možno sodelovanje, da je možno preseči osebne interese, pa tudi egoizem, da je možno pogledati od svojega telefona v obličje svojega bližnjega brata ali sestro in z njimi deliti svojo izkušnjo vere ali pa tudi dvomov, skupaj prepevati in biti nekaj časa v tihoti.«

Papež Frančišek je poslal pozdrav mladim in jih pozval, »naj si drznejo graditi drugačen svet, svet poslušanja, dialoga in odprtosti«.

Kaj nam pa o gostih govorijo pregovori?

- Vsakega gosta je po treh dneh dovolj. (hrvaški pregovor)
- Ob prijetnem gostu je tudi gostitelju prijetno. (finski pregovor)
- Veliko gostov – gospodarjev ponos. (ruski pregovor)

- Kdor ne razveseli s svojim prihodom, razveseli s svojim odhodom. (francoski pregovor)
- Kdor pogosto po kapi sega, še ne bo hitro odšel. (ruski pregovor)
- Gost in riba po treh dneh nista več sveža. (nemški pregovor)
- Gosta se sprejme po obleki, odslovi pa po obnašanju. (slovenski pregovor)
- Če nočeš zamuditi na cilj, ne čakaj na tiste, ki gredo za teboj, in ne hiti za tistimi, ki gredo pred teboj. (nemški pregovor)
- Stalen gost ni nikoli dobrodošel. (angleški pregovor)
- Gost te razveseli dvakrat: ko pride in ko odide. (španski pregovor)

Izbral: Jože Jan

REPUBLIKA SLOVENIJA
URAD VLADE ZA SLOVENCE V ZAMEJSTVU IN PO SVETU

TEČAJ ZA DIJAKE,

ki želijo študirati v Sloveniji

Spletni tečaj je namenjen dijakom zadnjih letnikov srednjih šol, ki se nameravajo vpisati na univerzo v Sloveniji, in bi radi osvežili in nadgradili svoje znanje slovenščine.

Pričetek tečaja: 5. marec 2024
PRIJAVA: do 24. februarja 2024
ROK za štipendije: 14. februar 2024!

več na: slovinci.si

Tečaji slovenščine

Prošnja za pomoč pri iskanju oseb

Veleposlaništvo RS v Buenos Airesu išče podatke o spodaj navedenih osebah:

- **POLES Kristina** (v roj. listu Katerina), rojena dne 18. 7. 1911 v Skadanščini, hči Marije in Franca Polesa, z naslovom prebivališča Buenos Aires, Argentina.
- **HVALICA Agostino**, katerega potomci naj bi živeli v CABA oz. Provinci Buenos Aires.

Veleposlaništvo prosi, da se navedene osebe ali njihovi sorodniki javijo na e-pošto veleposlaništva:

Sloembassy.buenosaires@gov.si

»Jaz sem vstajenje in življenje«
(Jan 11:25)

V petek, 8. decembra 2023, na praznik Marijinega brezmadežnega spočetja in ob njegovemu godu je odšel k Bogu nekdanji predsednik društva Zedinjena Slovenija

† MARJAN LOBODA

1930 - 2023

Bil je ponosen Slovenec, učitelj, član in vodja številnih organizacij v naši skupnosti, ki je veliko deloval za ohranjanje slovenske identitete pod Južnim križem. Spominjamo se ga v molitvi, družini pa izrekamo naše sožalje. Naj počiva v miru!

Buenos Aires – December 2023

ZEDINJENA SLOVENIJA

“Jaz sem vstajenje in življenje, kdor vame veruje, bo živel vekomaj.”
Jn.11-25

Globoko užalosteni sporočamo, da nas je 5. januarja 2024, v 74. letu, zapustil in odšel v Božji objem, naš dragi mož, oče, stari ata, brat in svak

† BOŽO URBANČIČ

Iskrena hvala vsem, ki ste ga obiskali v bolezni, nam izrekli sožalje in nas spremljali z molitvijo. Prisrčna zahvala p. Arturu Gilotti za duhovno spremstvo in darovano sv. mašo ob krsti.

Ohranimo ga v blagem spominu!

Žalujoči:
žena: Marija roj. Kopač
hčerki: Janika in Nadja z Nikom
sinova: Matjaž in Martin z Mariano
vnuki: Joaquin, Tomi, Pilar, Mateo, Agustin, Ingrid in Katja
sestre: Ani in Jože Horvat z družino, Meti vd. Cenčič z družino; Emi vd. Marušič z družino; Irena in Lojze Poglajen z družino; Veronika in Lojze Erjavec z družino
bratje: Franci in Zali Virc z druž.; Evgen in Alenka Zupanc z druž.; Janez in Ina Durič z druž.; Jure in Marija Zupanc z druž.; svakinje: Jožica vd. Zupanc z druž.; Nadica in Andrej Grohar z druž.; Cvetka in Matija Debevec z druž.; Lili Tušek vd. Kopač z druž. ter ostalo sorodstvo.

Buenos Aires, San Luis, Slovenija

Svobodno Slovenijo podpirajo

KOPAC S.A.
Fábrica de tubos y envases de cartón

REPUBLIKA SLOVENIJA
URAD VLADE ZA SLOVENCE V
ZAMEJSTVU IN PO SVETU

Grupo HZ

Antonio Podržaj e Hijos S.R.L.

BAJDA s.r.l.